

**Ala xa masenyi firin nde
Annabi Pɔlu naxan sebe
Korinti danxaniyatɔe nama
ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa
fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe firin nde nan na danxaniyatɔe nama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki boxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, konɔ e jere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yete igbofe danxaniyatɔe booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe singe sebe e ma.

Korintikae to na bataaxe singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie foxo ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yete findi xɛera fisamantee ra, konɔ yete igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxe firin nde sebe Korinti danxaniyatɔe nama ma.

Yi bataaxe a masenxi ne a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra. A naxa fe gbegbe masen danxaniyatɔe be, alako na wule faleɛ naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra sonon.

Bafe na ra, yi bataaxe marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan folo Darisalamukae be. Danxaniyatɔe ndee nu na tɔɔre kui kaame xa fe ra Isirayila boxi ma. Na kui, danxaniyatɔe nama naxee nu na yire gbeteɛ, e naxa kɔbiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na folo, kɔnɔ Pɔlu e rasima yi bataaxe ra e xa na wali rajon.

Yi bataaxe findixi Kitaabui nan na naxan seriye fanyi masenma to danxaniyatɔee be. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xɛɛrae ra naxee nɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔnɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa xɛɛrae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi foxo ra. Ala xa won natanga na saabui paaxi mɔoli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔe booree malife ra e xa tɔɔre kui. Ala xa xanunteya mɔoli xa lu won boje kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxonki. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sebe Korinti danxaniyatɔe nama ma

Danxaniyatɔe xa limaniya

¹ N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xɛɛra ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xɛebu, wo tan Ala xa danxaniyatɔe naxee na Korinti, a nun seniyeɔe birin naxee na Akayi.

² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun boṅesa fi wo ma.

³ Tantui na Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikin-inte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui.

⁴ Ala won nalimaniyama won ma toore kui, alako won fan xa no tooromixi gbete rali-maniyade na ki.

⁵ Won ma toore xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxe, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki ne.

⁶ Muxu na toorofe alako wo tan xa limaniya nun kisi soto. Muxu xa limaniya a niyama ne wo fan xa limaniya soto alako wo fan xa no wo xa toore ra. Won birin na toorofe ki keren.

⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sooneyama ne, barima wo limaniya sotoma wo xa toore nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu jaxankate naxan soto Asi. A nu gbo dangi muxu senbe ra, muxu fa a manoxun muxu na faxafe ne.

⁹ Na manoxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yete ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima.

¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxe jaaxi ma. A man fama na rabade muxu be. Muxu bara la a ra a man fama ne muxu ratangade.

¹¹ Wo fan noma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegbe na Ala maxandi muxu

bɛ, mixi gbegbe fama nɛ Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu sɛɛwaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔɛnɛ kui a muxu bara jɛrɛ duniɔa kui wo ya ma sɛniyenyi nun bɔɛnɛ fiixɛ kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu jɛrɛxi na ki nɛ wo ya ma dangife yire birin na. Na jɛrɛ mɔɔli mu kelixi adamadi xa lonni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma.

¹³ Muxu mu sese sɛbɛ wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fiixɛ ra. A xoli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra.

¹⁴ Wo jan bara nde kolon, kɔnɔ wo xa fahaamui fama nɛ kamalide a kolonfe ra a won birin binyɛ sɔtoma nɛ won Marigi Isa fa tɛmɛi won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne sɔtɔ.

¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon tɛmɛi naxɛ, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon tɛmɛi naxɛ. Na ki wo nɔma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya.

¹⁷ Wo jɔxɔ a ma natɛ tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan wɔyɛn firin falama?

¹⁸ N bara a fala wo bɛ Ala tinxinxi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui.

¹⁹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo bɛ, a fan mu a yɛtɛ matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo bɛ, na birin findixi nɔndi nan na.

²⁰ Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nɔrɛ xa fe ra.

²¹ Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi,

²² a fa a xa tɔnxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yete Xaxili raso won bɔɲɛ i naxan a masenma a fama nɛ won kide ariyanna ra.

²³ Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi tɔɔrɔ ra wo bɛ.

²⁴ Muxu mu wama danxaniyatɔɔɛ yamarife, kɔnɔ muxu wama kafufe nɛ wo ma alako wo xa sɛɛwa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Pɔlu xa biyaasie

¹ Na kui, n nu bara nate tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui.

² Xa n bara wo tan tɔɔrɔ, nde nɔma n nasɛɛwade sɔnɔn? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa nɔma na ra?

³ N nu bara na bataaxɛ seɛɛ alako wo ɲɛɛ ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n bɛ. A lanma wo xa findi sɛɛwɛ nan na n bɛ. N a kolon naxan na findi sɛɛwɛ ra n bɛ, a findima nɛ sɛɛwɛ ra wo fan bɛ.

⁴ N to na bataaxɛ seɛɛ wo ma, n bɔɲɛ nu n tɔɔrɔxi, n yaye nu minima. N mu na seɛɛxi xɛ alako n xa wo tɔɔrɔ. N a seɛɛxi nɛ alako wo xa a kolon n wo xanuxi nɛ yati.

⁵ N xa a fala wo bɛ, mixi naxan findixi yi tɔɔrɛ saabui ra, a mu n tan xa tɔɔrɔxi. A wo tan nan tɔɔrɔxi, xa na mu a ra a bara ndee tɔɔrɔ wo ya ma.

⁶ Mixi gbegbe wo ya ma e ñan bara na kanyi ñaxankata. Na bara wasake.

⁷ Wo diñe a ma, wo xa a ralimaniya, alako na tōre naxa gbo ye, a fa nō a ra.

⁸ Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a be.

⁹ N bara na bataaxe sebe wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude.

¹⁰ Xa wo bara diñe mixi nde ma, n fan bara diñe na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara diñe na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xōri

¹¹ alako Sentane naxa nō won na. Won bara a wali ki kolon.

¹² N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sōneya raba n be.

¹³ Kōnō n bōye mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa ñungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala be, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alō labunde xiri fanyi. Ala won tan nan xēxi alako yire birin xa rakolon na masenyi ra.

¹⁵ Won luxi ne alō labunde xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi.

¹⁶ Won findixi mixi xiri ñaaxi nan na kisitaree be naxee na yahannama kira xōn ma. Won findixi mixi xiri ñoxunme nan na kisi mixie be naxee na ariyanna kira xōn ma. Kōnō adamadi mundun nōma na wali mōoli rabade?

¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kōbiri xa fe ra alō kawanditi ndee. Muxu kawandi tima bōye fiixe nan na Ala ya xōri

naxan muxu xεεxi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

3

Ala xa walikεe

¹ A lanma muxu man xa muxu yete xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxεe nan ma naxee muxu xunmafalama wo bε? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxεe nan ma naxee muxu xunmafalama mixi gbεtεe bε? Ade.

² Wo naxan nabama wo xa dunijεigiri kui a luxi nε alo bataaxε naxan muxu xunmafalama mixi birin bε. Na masenyi ragataxi muxu bεje kui, alo masenyi sebexi bataaxε kui ki naxε alako mixi birin xa a kolon.

³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxε nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxε xa sebε wo bεje ma. A mu sebexi dube xa ra, a sebexi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sebexi gεmε walaxε xa ma, a sebexi wo bεje nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu bε Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁵ Won mu fata fefe ra won yete senbε ra. Won ma fate fatanxi Ala nan na.

⁶ Ala nan a niyaxi won xa nε a xa saate nεεnε kawandide. Na saate mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sebexi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sebexie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sebε gεmε walaxεε ma, Annabi Munsa yatagi naxa nεrε han Isirayilakae mu nε e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa

findixi faxe nan na mixie be, e xa nore nu gbo. Kono nde nu luma ba ra na nore ra.

⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali noroma dangife na nore singe ra naxan fatanxi na yaamari sebexie ra.

⁹ Na yaamarie sebexi geme walaxee nan ma, naxee nu noroxi, kono e findi faxe nan na mixie be. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi soto, na nore gbo na nore singe be.

¹⁰ Naxan singe nu noroxi, a xa nore bara jon nore fisamante seeti ma.

¹¹ Na fe singe nu noroxi, kono a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma ne abadan. Na nore gbo na nore singe be pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya soto a fanyi ra.

¹³ Won mu luxi alo Annabi Munsa naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nore ra, naxan nu luma ba ra.

¹⁴ Kono e xaxili xoxoxo. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saate fori xaranma temui naxe. A luxi ne alo na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbema. Na fahaamutareja mu noma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹⁵ Han to e luxi alo na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui soto e boje kui, e Tawureta Munsa xaranma temui naxe.

¹⁶ Kono mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi ne alo na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui soto.

¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na. Marigi Xaxili nan xɔɣeya fima mixi ma.

¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nɔɣe naxan yanbama won ma, won fama ne na nɔɣe masende mixi gbetee be. Won Marigi Xaxili won masarama ne a misaali ra, won ma nɔɣe xun nu masa.

4

Kawandila wali ki

¹ Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra.

² Muxu wali ki mu nɔɣunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nɔndi nan masenma mixi birin be, alako e xa la muxu ra Ala ya i.

³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixe mixi birin be, fo kisitaree,

⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie marigi bara a ragiri e xaxili naxa fahaamui soto xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nɔɣoxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yete kan xa fe xa kawandima. Muxu xa kawandi a masenma ne a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra.

⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nɔɣe masen muxu be a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ Kono na nɔɣe hagige saxi muxu boɣe ma, boɣe naxan senbe xurun alo feɣe, alako mixie

xa a kolon na senbe xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ Kɔntɔfli bara muxu xeten, kɔnɔ muxu mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu, kɔnɔ limaniya mu baxi muxu yi ra.

⁹ Muxu bara jaxankate soto, kɔnɔ Ala mu muxu raboloxi. Fe xɔrɔxɔe bara muxu rabira, kɔnɔ a mu nɔxi muxu ra.

¹⁰ Muxu xa tɔɔre muxu xa dunijeigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa wuri magalanbuxi ma. Muxu na tɔɔre sotoxi ne alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijeigiri kui.

¹¹ Muxu na tɔɔrɔfe Isa xa fe nan na muxu xa dunijeigiri kui, alako Isa xa xunnakeli fan xa makenen muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan xɔn ma, alako wo tan xa kisi soto.

¹³ A sebexi Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa wɔyen.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu wɔyenxi na nan ma.

¹⁴ Muxu na rabaxi ne, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi faxe ma, a fama ne muxu fan nakelide faxe ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire.

¹⁵ Muxu tinxi na tɔɔre birin na wo xa fe ra. Muxu tɔɔroma ne alako mixi gbegebe xa Ala xa hinne kolon, e fa tantui nun matɔxɔe rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu boɔre na fanfe loxo yo loxo,

¹⁷ barima muxu xa tɔɔre xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe ramifife muxu

be, xunnakeli naxan maniye mu na, naxan mu jɔnma abadan.

¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kɔnɔ fe naxan mu toma na tan buma ne abadan.

5

Ariyanna kira

¹ Won a kolon, won fate luxi ne alo bage, won nii sabatixi dennaxe. Na bage na kana, won banxi gbete sɔtɔma ne ariyanna, won luma dennaxe abadan. Ala nan na banxi yailanxi won be, adamadi mu naxan tixi.

² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xoli na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna.

³ Na banxi neene misaalixi donma nan na. Won wama donma neene ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra.

⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima won mu wama donma xa ba won ma. Won wama ne donma neene xa ragoro won ma, alako kisi xa no faxe ra.

⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yete Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra.

⁷ Won ma jere kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden.

⁸ Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi xonyi.

⁹ Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara keli won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na.

¹⁰ Won na rabama ne barima Ala xa Mixi Sugandixi fama ne won birin makiitide, alako kankan xa a sare soƙo a xa fe fanyie nun a xa fe jaaxie ma, a naxee rabaxi a xa duniƙeigiri kui.

¹¹ Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu jere ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu jere ki kolon wo boƙe kui.

¹² Muxu mu wama gbilenfe muxu xunmafalafe ra wo be. Muxu wama ne tun wo xa jexin muxu xa fe ra, alako wo xa no mixie yaabide naxee e yete igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e boƙe kui.

¹³ Xa muxu bara so fe ndee kui naxan luxi alo daxuna duniƙa mixie be, muxu na rabaxi Ala nan be. Kono xa muxu bara jere xaxili fanyi bere ra, muxu na rabaxi wo tan nan be.

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon mixi keren bara faha adama birin be. Na kui, mixi birin bara faha.

¹⁵ A bara faxamixi birin be, alako naxee jire a ra e xa e yete waxofe lu na, e xa wali Isa be naxan faha e be, naxan man keli faxe ma e be.

¹⁶ Na nan a toxi, kelifa yakosi, won mu mixi toma alo duniƙa mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma ne alo duniƙa mixie a toxi ki naxe, kono yakosi won mu a kolonxi na ki sonon.

¹⁷ Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe keren kui, a findima mixi neƙe nan na. A xa

fe fori bara masara fe nεεnε ra.

¹⁸ Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yεtε ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma.

¹⁹ Ala bara dunija ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a dijε adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gbilen a ma.

²⁰ Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xεεrae ra. A luxi nε alɔ Ala na kawandi tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma.

²¹ Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tode ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikεε xa marasi

¹ Muxu tan, Ala xa walikεε, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne sɔtɔ fu ra.

² Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba suxu n ma hinne waxati, n bara wo mali wo xa kisi lɔxɔε.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi lɔxɔε ra wo bε.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan nɔma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi.

⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sɔtɔfe ra Ala xa walikε lanma a xa naxan naba. Muxu bara tun nabexiya raba paxankate, setarepa, nun kɔntɔfili kui.

⁵ E bara muxu bɔnbɔ, e muxu raso geeli kui, e gali bɔɲɛ rate muxu xili ma. Muxu bara wali xɔrɔxɔɛ raba, muxu mu xi, muxu bara kaame.

⁶ Muxu bara muxu tun nabɛxi seniyɛnyi, fahaamui, diɲɛ, fe fanyi, xaxili seniyɛnxi, nun xanunteya fiixɛ kui.

⁷ Muxu mu ba nɔndi falafe, muxu fe birin nabama Ala senbɛ saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexɛ firin na.

⁸ Muxu walima binyɛ nun yelebui sɔtɔɛ nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kanɛ soto. Ndee bara muxu findi wule faleɛ ra, kɔnɔ muxu nɔndi gbansan nan falama.

⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra alɔ e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira xɔn ma, kɔnɔ muxu mu faxaxi. Muxu bara ɲaxankata, kɔnɔ muxu mu faxaxi.

¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, kɔnɔ sɛɛwɛ na muxu bɔɲɛ kui. Setaree nan muxu ra, kɔnɔ bannaya na muxu yi ra. Misikiinɛɛ nan muxu ra, kɔnɔ fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo nɔxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma.

¹² Muxu bɔɲɛ mu balanxi wo ma, kɔnɔ wo tan bara wo bɔɲɛ balan muxu mabiri.

¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyataree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi nɔma lude yire keren?

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentanɛ lanma fe keren ma? Danxaniyatɔɛ nun danxaniyatare

lanma munse ma?

¹⁶ Kuye toma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui? Won tan nan findixi Ala Nɪɲɛ xa hɔrɔmɔbanxi ra. Ala yati a fala nɛ, «N ɲɛrɛma nɛ wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima nɛ n ma ɲama ra.»

¹⁷ Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyyentare ra, alako n xa wo rasɛnɛ.»

¹⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

7

Pɔlu xa xanunteya Korintikae be

¹ N xanuntenyie, Ala to na laayidi mɔɔlie tongo won bɛ, won fate nun won bɔɲɛ xa lu seniyyenyi kui. Won ma seniyyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

² Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe ɲaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali.

³ N mu wama kiiti ɲaaxi safe wo ma. N ɲan bara a fala wo bɛ xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo bɛ, hali na findima faxɛ nan na.

⁴ Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara ɲɛlexin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n bɛ. Hali n na tɔɔrɛ kui, wo bara a niya n ma sɛɛwɛ xa kamali.

⁵ Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui soto, muxu tɔɔrɛ mɔɔli birin nan li naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu bɔɲɛ ma.

⁶ Κονο Ala, naxan mixi limaniyatare rali-maniyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra.

⁷ A fafe gbansan xa mu a ra. Wo μεενixi a ma ki naxe, na fan bara findi limaniya ra muxu βε. A bara a fala muxu βε n xoli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo βε. A bara wo xa marafanyi xa fe fala muxu βε n tan mabiri. Na bara n naseewa a fanyi ra.

⁸ N a kolon n ma bataaxe bara wo rasunnun, κονο a mu jaaxu n βε. Hali n to mu nu wama n ma bataaxe xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi xon mu kuya fa.

⁹ Yakosi n bara jalexin na xa fe ra. N mu jalexin wo xa sunnunyi xa ra, κονο n jalexinxi ne barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

¹⁰ Ala mixie rasunnunma ne alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mooli mu findima mone ra, κονο sunnunyi naxan fatanxi dunija ra, na findima faxe nan na.

¹¹ Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo xa wo yete xunmafala, wo xa xono fe jaaxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu senbe ra, wo xa fe jaaxi makiiti. Wo bara a masen wo boje fiixe ra fe dangixi kui.

¹² N to bataaxe sebe wo ma, n mu a sebexi na fe jaaxi rabae xa fe xa ra, n mu a sebe na mixi xa fe ra naxan bara fe jaaxi soto. N a sebe ne alako muxu xa marafanyi naxan na wo βε a xa mini kene ma Ala βε.

¹³ Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara jɛlɛxin Tito xa sɛwɛ xa fe ra, wo naxan bɔɲɛ ralimaniyaxi a fanyi ra.

¹⁴ N nu bara fe fanyi fala a bɛ wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo bɛ, a birin findixi nɔndi nan na. Muxu naxan falaxi Tito bɛ wo xa fe ra, na fan birin findixi nɔndi nan na.

¹⁵ Wo xa marafanyi a bɛ, a xun bara masa, barima wo to a rasɛnɛ, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to.

¹⁶ N bara jɛlɛxin na lanlanteya ra naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

8

Danxaniyatɔɛ jama xa mali

¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ Ala hinnɛxi Masedon danxaniyatɔɛ jamae ra ki naxɛ.

² Hali e to nu na jaxankate xɔrɔxɔɛ kui, e xa sɛwɛ xungbe nun e xa setareɲa xɔrɔxɔɛ a niyaxi nɛ e xa ki ti a fanyi ra.

³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki alɔ e nu nɔma naxan na, e man dangi na ra.

⁴ E naxa muxu mayandi e yetɛ janige ra, a e fan xa seniyentɔɛɛ mali alɔ booree a rabama ki naxɛ.

⁵ Na bara dangi muxu waxɔnfe ra. A singe e naxa e yetɛ fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e yetɛ fi muxu ma alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo bɛ a naxan fɔlɔxi.

⁷ Wo bara xunnakeli soto fe birin kui, alo wo xa danxaniya, wo xa masenyie, wo xa lonni, wo xa tunnabexi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli soto yi wali fanyi fan xa fe ra.

⁸ N mu wo yamarife xe. N wama a kolonfe ne xa wo xa xanunteya fixe alo booree gbe fixe ki naxe.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinnexi won na ki naxe. Fe birin nu na a yi ra, konɔ a naxa dije na birin ma wo tan be, alako wo xa banna a xa setarepa saabui ra.

¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo be. Yaala wo tan nan singe na nate tongo, wo tan nan singe kobiri malan folo.

¹¹ Yakosi fa, wo xa na rajon, alako wo janige fanyi xa kamali wo xa feere bere ra.

¹² Xa wo mixie kima janige fanyi ra, wo e mali wo noma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na feere mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa tooro alako booree xa se soto. Wo birin xa lan.

¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi noma ne e malide e xa setarepa kui. Waxati gbete, e tan fan harige fanyi noma ne wo fan malide wo xa setarepa kui. Na kui, wo birin bara lan,

¹⁵ alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Naxan a gbege malanxi, a mu dangi a i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi ne.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito bope kui, alo muxu tan.

17 A bara muxu xa marasi suxu. A man bara nate tongo a yete ra jɛɛxinyi kui, a xa siga wo yire.

18 Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xɛɛfe a matide, danxaniyatɔɛ jama naxan birin matɔɔma a xa kawandi xa fe ra.

19 Danxaniyatɔɛ jamae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde. Muxu na birin nabama nɛ alako Ala xa matɔɔɛ sɔtɔ, a nun man muxu xa janige fanyi xa raba.

20 Muxu mu wama mixi yo xa fe jaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kɔbiri ya rafanyi rawalima ki naxɛ.

21 Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xɔri.

22 Muxu na won ngaxakerenyi gbɛte fan xɛɛfe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a bɔɔɛ ma sɛnbɛ ra. Yakɔsi, nde bara sa na sɛnbɛ fari, barima a man bara la wo tan na.

23 N waliboore Tito findixi n tan nan ma xɛɛra ra wo bɛ. A matimae findixi danxaniyatɔɛ jamae nan ma xɛɛrae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binyɛ xa fe ra.

24 Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie bɛ alako danxaniyatɔɛ jama birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nɔndi na a ra.

9

Danxaniyatɔɛ mixi malima ki naxɛ

1 Hali n mu bataaxɛ sɛbɛ wo ma seniyyentɔɛ malife xa fe ra.

² N jan bara wo janige fanyi kolon. N bara wo matoxo Masedonkae be, a falafe ra wo tan Akayikae redixi na kobiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na nate suxu senbe ra, e fan bara wa sofe na kui.

³ Yakosi n na n ngaxakerenyie xeefe wo yire, alako n matoxoe naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kobiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alo n wo xa fe fala e be ki naxe.

⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa, na findima yaagi nan na n be, a findima yaagi belebele nan na wo fan be.

⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xee wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na ki wo noma na rabade wo waxonki, alako a naxa findi fe xoroxoe ra wo be.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xori xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sotoma. Naxan sansi xori gbegbe rawalima, a fan sansi gbegbe sotoma ne.

⁷ Kankan xa mixi ki a yete janige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimise kui. Naxan mixi kima seewe kui, na nan nafan Ala ma.

⁸ Ala noma barake mooli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima ne, e man dangi a ra, alako wo xa no wali fanyi mooli birin nabade.

⁹ A sebexi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»

¹⁰ Ala naxan sansi xori fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma feere rawuyama ne, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya.

¹¹ Ala wo kima feere gbegbe nan na, alako wo

fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama ne Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra.

¹² Wo naxan fima seniyentɔɛɛ ma, a e hayi lima ne, a man findi tantui gbegbe ra Ala be.

¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma ne, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma ne wo xa mali xa fe ra, wo hinnexi e ra naxan na, a nun mixi birin.

¹⁴ E fama ne Ala maxandide wo be xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinne wo ra a fanyi ra.

¹⁵ Ala tantu a xa hinne xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Pɔlu wɔyɛn ki

¹ N tan Pɔlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa dije nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxe a n senbe mu gbo n na wo ya ma temui naxe, fo n na makuya wo ra, n fa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala wo be.

² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wɔyɛnyi xa xɔrɔxɔ n fa temui wo yire. Ndee jɔxɔ a ma muxu na jɛrefe adama ki nan tun ma. N wɔyɛnma a xɔrɔxɔɛ ra na mixie nan be.

³ Adamadi nan muxu ra, kɔnɔ muxu mu gere soma adama ki xa ma.

⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee nɔma Sentane senbee kanade. Muxu mapɔxunyi birin xun nakanama ne

⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yete igboja kui. Maṛoxunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma.

⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama ne na kanyi naxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki ne.

⁸ N mu yaagima woyenyi xungbe falafe ra wo be Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali senbe sotode. A mu n xexi wo xun nakanade xe.

⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan noma wo magaaxude n ma sebeli ra, alo wo a maṛoxunxi ki naxe.

¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxee senbe gbo, e xoxoxo, konoo a gundi yati na fa, a senbe mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.»

¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxee kui, muxu fama ne na birin nakamalide muxu fa temui.

¹² Muxu mu suusama muxu yete misaalide yete igboe ra. Muxu mu wama muxu yete maniyafe e ra. E na e yete igbo e yete xa maṛoxunyi ra, e bara ge e xa lonnitareja masende.

¹³ Muxu mu wama muxu yete xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie be muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo be.

¹⁴ A mu luxi alo muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra.

¹⁵ Muxu mu matoxoe fenma han a dangi a i mixi gbete e xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi

muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xɔn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma.

¹⁶ Na ki muxu nɔma nɛ Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbete naxee dangi wo ra. Muxu mu matɔxɔe fenma mixi gbete xa wali fɔxie ra.

¹⁷ Xa mixi wa a yete matɔxɔfe, Marigi wali naxan nabaxi a xa duniɛigiri kui, a xa a yete matɔxɔ Marigi xa fe nɛ i.

¹⁸ Barima yete matɔxɔe xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yete naxan matɔxɔma.

11

Pɔlu xa wali

¹ Wo xa wo haake to n be, alɔ wo jan na a rabafe ki naxe, n xa n ma daxuna nde fala wo be.

² Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde xɔn. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alɔ gine naxan fixi xeme ma a dimedi.

³ Kɔnɔ n gaaxuxi nɛ mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan fɔxɔ ra bɔɛ fiixe ra. Na kui, wo luma nɛ alɔ Nɛɛɛ Mahawa bɔximase naxan madaxu yunubi xa fe ra.

⁴ N a falama na fe nan ma, wo wo tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma wo be ki gbete, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbete suxude, bafe Ala Xaxili Seniyenxi ra wo naxan sɔtɔxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

⁵ Kɔnɔ n a kolon n mu xurun na mixie be, naxee e yete findixi wo be xɛera fisamantee ra.

⁶ Hali n wɔyɛn ki mu tofan a gbe ra, kɔnɔ n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo be a fanyi ra.

⁷ N to n yete magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo be sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo be?

⁸ N bara danxaniyatɔɛ nɔama gbetɛɛ makula, alako n xa nɔ walide wo be sare xanbi. N mu n ma kɔntɔfili dɔxɔxi mixi yo xun ma wo ya ma.

⁹ Masedon danxaniyatɔɛɛ nan fa n malide n ma tɔɔre kui. N na birin naba nɛ alako n naxa findi kote ra wo be. Han ya na xaxili na n yi ra.

¹⁰ N xa nɔndi fala wo be Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo be sare xanbi ki naxɛ, n man walima na ki nɛ Akayi bɔxi birin ma, barima na findixi xunnakeli nan na n be.

¹¹ Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan be xanunteya xa ra? Ala a kolon.

¹² N naxan nabaxi, n man gbilenma nɛ na raba ra, alako mixi yo naxa nɔ e misaalide muxu ra. Ndee wama na binyɛ nan xɔn.

¹³ Na mixie e yete findixi wo be xɛera fisamantee ra, kɔnɔ wule false nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛerae ra.

¹⁴ Kɔnɔ na mu findima dɛ ixare ra, barima hali Sentanɛ a mixi madaxuma, a a yete kan misaali maleke nɔrɔxi ra.

¹⁵ Sentanɛ xa walikɛɛ fan birama na misaali nan fɔxɔ ra, e fa e yete masen walikɛ tinxinxie ra. E fama nɛ e sare sɔtode.

¹⁶ Wo xa wo haake to n be, n fan xa n yete

matɔxɔ dondoronti, kɔnɔ wo naxa a maɔxun daxuna ra de! Hali wo a maɔxun daxui na n na, wo xa diɲe alako n xa n gbe fala wo be.

¹⁷ Na kui, n mu wɔyɛnma Marigi waxɔnki ma. N wɔyɛnma daxui ki nan ma naxan wama a yete matɔxɔfe.

¹⁸ Mixi gbeɲbe to so yete igboɲa kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matɔxɔ.

¹⁹ Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilitaree ra temui birin.

²⁰ Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a ɲaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo de ragarin.

²¹ N bara a fala wo be yaagi ra, muxu tan mu na senbe mɔoli masenxi wo be. Kɔnɔ e suusaxi e yete kan matɔxɔe naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitareɲa ra n be.

²² Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan na. Iburahima bɔnsɔe nan e ra? N tan fan Iburahima bɔnsɔe nan n na.

²³ Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛe nan e ra? Wo wo haake to n be de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bɔnbɔe sɔtɔ dangife e ra, n bara makɔre faxe de ra dangife e ra.

²⁴ Sanmaya suuli Yuwifie n bɔnbɔma sebere ya tongo saxan nun solomanaani ra.

²⁵ Sanmaya saxan e n bɔnbɔma gbengbeta ra. Sanmaya keren e bara n magɔnɔ gemɛe ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun kɔe keren nadangi ye xɔra baa ma.

²⁶ N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara tóoró xure igirife ra, n bara tóoró mupɛtie xa fe ra, n yete kan bɔnsɔe mixie bara n tóoró, kaafirie fan nu bara n tóoró. N bara tóoró taae, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatɔe wule false fan bara n tóoró.

²⁷ N bara tóoró wali xórxóɔe xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe soto, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose soto jeme ra.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, lɔxó yo lɔxó n kɔntɔfilima danxaniyatɔe jamae xa fe ra.

²⁹ Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatɔe na yunubi fe raba, a n sondonyi tóoróma ne alɔ te na sa a ma.

³⁰ Iyo, xa a lanma n xa n yete matóxó fe nde ra, n nan n yete matóxóma n ma senbetareya nan na.

³¹ Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matóxóma abadan, a a kolon n mu wule falama.

³² Damasi gomina, naxan nu na Mange Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naadɛe balan alako a xa n suxu,

³³ kɔnɔ danxaniyatɔe naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

12

Pɔlu xa matóxɔe

¹ N lanma n xa nde sa na matóxɔe fari? Na yusi mu na, kɔnɔ n man xa laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma.

² Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na je fu nun naani nan yi

ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon.

³ Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe keren nan kolon,

⁴ na xeme xaninxi ne ariyanna. Menni a naxa fee me, naxee mu daxa adama xa e masen a boore be.

⁵ N bara na xeme matoxo. N tan nan lanxi na xeme ma, konon n mu wama n yete matoxofe. N nan n ma senbetareya gbansan nan matoxoma.

⁶ Konon xa n bara wa n yete matoxofe, na mu findima xaxilitarepa ra, barima n naxan birin falama a findixi nondi nan na. N mu na birin falama xe, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma.

⁷ Na laamatunyiie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa toore nde doxo n ma, naxan fatanxi Sentane xa maleke ra, alako n naxa n yete igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra.

⁸ N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a xa na toore ba n ma,

⁹ konon a naxa a masen n be, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matoxoma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n be.

¹⁰ Na nan a toxi senbetareya rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe xoxoxoe ra, hali na findi jaxankate nun toore ra n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, na birin nafan n ma, barima n a kolon n senbe sotoma n ma senbetareya nan kui.

11 Wo bara a niya n xa woyen alo daxui. A nu lanma ne wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xera fisamantee ya i.

12 N bara n ma xeraya foxie masen wo be, n to tonxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxote xungbe kui.

13 Fe keren gbansan nan na, n mu naxan nabaxi wo ra alo n a raba danxaniyate jama gbete ra ki naxe. N mu tin findide kote ra wo tan be. Xa na mu rafan wo ma, wo xa dije.

14 N redixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xonyi. N mu findima kote ra wo be de, barima n mu wama wo harige xon ma. N wama wo tan yati nan xon ma. A mu lanma die xa feere fen e barimixie be. A lanma barimixie nan xa feere fen e xa die be.

15 N tan bara tin feere fende wo be. N bara tin n yete fide wo be. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan be?

16 Awa yire, konon n mu findixi kote ra wo be. Nde a falama a koota mixi nan n na, a n bara wo masoto koota wali ra.

17 Konon n xa wo maxorin, n bara wo rawali n ma xerae saabui ra?

18 N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbete xee naxan a matima. Tito wo rawali ne? N nun Tito mu jere xaxili keren xa fari? A mu n tan xa foxi raba?

19 N xanuntenyie, kabi temui xonnakuye wo joxo a ma muxu na muxu yete nan xunmafalafe, konon muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo be Ala ya xori alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kɔnɔ n bara gaaxu n wo jɛrɛ ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Tɛmunde n fan jɛrɛ ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, tɔnɛ, xɔnnanteya, boore matandi, wɔyɛn jaaxi, naafixiya, yɛtɛ igboja, nun jaxasi.

²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nɛ n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee fɔxɔ ra, alɔ seniyantareja, yɛnɛ, nun langoɛja.

13

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

¹ N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.»

² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔnyi, n naxa a fala wo bɛ, «N na fa, n mu dijɛma mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyɛnyi ma mixie bɛ, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbɛtɛɛ.

³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyɛnfe n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a senbɛ mu xurun wo bɛ. A senbɛ gbo wo ya ma.

⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa senbetareya kui, kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma senbɛ ra. Muxu tan fan, muxu senbɛ mu gbo, kɔnɔ muxu fama nɛ lude a seeti ma wo malife ra Ala senbɛ saabui ra.

⁵ Wo xa wo yɛtɛ mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo bɔjɛ i?

Kɔnɔ xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo bɔɲɛ i de!

⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi.

⁷ Muxu Ala maxandima wo bɛ alako wo naxa fe ɲaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi sɔtɔ. Muxu wama na nan xɔn wo tan bɛ, alako wo xa lu kira fanyi xɔn, hali mixi nde kiiti ɲaaxi dɔxɔma muxu ma.

⁸ Muxu tan mu nɔma nɔndi matandide, fo muxu xa bira a fɔxɔ ra.

⁹ Xa muxu sɛnbɛ xurun, kɔnɔ wo gbe naxa gbo, muxu bara ɲɛlexin. Muxu Ala maxandima nɛ alako wo xa danxaniya xa kamali.

¹⁰ N na bataaxɛ sɛbɛfe wo ma yire makuye barima n mu wama fe xɔrɔxɔɛ falafe wo bɛ wo ya xɔri. Marigi bara n xɛɛ a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɛ ra, Ala, xanunteya nun bɔɲɛsa kanyi xa lu wo sɛɛti ma, wo xa sɛɛwa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔɲɛsa kui.

¹² Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui seniyenxi ra. Seniyentɔɛ birin bara wo xɛɛbu.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Seniyenxi xa lu wo bɔɲɛ i.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2